

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aurea Rosa id e[st] pre||clarissima expositio sup[er]
eua[n]gelia to||tius anni**

Mazzolini, Silvestro

Hagenaw, M.dxvi.

VD16 M 1751

Capitulu[m] quintu[m] de sensu allegorico specialiter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70365)

De sensibus scripturarum

sate sua decoret. Ista solutione expressit
se innuit scilicet Tho. i. locis allegatis.
Sed ista arguo sic. Si sensus pabolici
sunt loquuntur sicut quia metaphorice pro
ces significat propter aliquam convenientiam
metaphorice significati ad proprium: sequitur
quod omnis sensus spiritualis eadem ratione
erit literalis. Sicut enim hoc nomen hieru-
salem proprie significat materiale civitatem
tem in qua Christus est realiter et corporaliter
imolatus: et in qua apostolus spiritum sanctum
ma ignis susceperunt. Ita metaphorice si-
gnificat ecclesiam militantem: in qua imolatur
Christus in sacro. et triumphat. in qua scripti inebri-
antur ab ubertate divini amoris. Ad hec
respondet secundum mentem doctoris scilicet sic. Res enim
sunt dupliciter differentia. Quaedam enim sunt
vere res seu fuerunt: et producte sunt ad su-
os fines proprios: ut Ismael et Isaac filij
vere fuerunt Abrae. Quaedam vero sunt seu
fuerunt res non vere producte ad proprium finem
sed fidei. vel producte solum ad significandum
et non ad aliquem finem eius proprium. Sicut ea
quae dicitur Daniel de hircio caprarum ubi dicitur. In
primis quod omnis sensus sumptus iuxta signifi-
ficatum secundarium vocum est sensus spiritualis:
eo quod procedat vel aliter sensus seu intelle-
ctualis conceptus: sumptus secundum propria vocum
significata: non autem in secundis: propter oppo-
sita ratione. Sed rursus arguo quod ista non
sunt bene dicta. Nam sicut habet Mat. xxi
Christus ex bethania in hierusalem quod dicitur ma-
ne ad predicandum proficiens esurivit: et ac-
cessit ad arborem ficum: si forte in ea aliquid
fructus inveniatur. Et tamen sicut dicitur Mat. xxi
non erat tempus in quo talis arbor possit aut
deberet habere sua poma. Licet ea ple-
nam folijs et fructibus vacua inveniatur
maledixit ei dicens. Nunquam ex te nasca-
tur fructus in sempiternum. Certum est autem
quod omnia ista vere et non fide gestata fuerunt:
quod fuit vera esuritus. verus accessus: vera
arbor: vera maledictio: et vera are-
factio secundum doctrinam sanctorum. Et nihilominus
sensus literalis non sumit hoc secundum
propria vocum significata: sed secundum secundaria.
Nam omnes scilicet et non scilicet hinc passus literaliter ex-
ponitur de synagoga iudeorum. Ad quam
Christus esuritus: seu desiderans eius salutem: fru-
ctus bonorum operum quaesiturus advenit. Sed

eam folijs et bonorum operum refertam: et fructibus bo-
norum operum vacuam inveniens maledictio-
ni subiecit: et arefacta est. id est dissipata: et
ubi que terrarum longe lateque dispersa. In
conveniente ergo dictum est quod in veris re-
bus nunquam literalis sensus penes secundum
daria significata accipiendus est. Ad hoc
dico quod argumentum procedit ex inconsidera-
tione eorum quae diximus. Licet enim ista fuerint
vere res: non tamen fuerunt ad proprios fines fa-
cte: sed solum ad significandum. Illa enim
Christi esuritus non fuit naturalis secundum Nico-
laum de Lyra. Quia et scilicet Tho. super Mat-
theum dicitur quod esurivit quoniam voluit. In sero enim
fuerat hospitatus in domo nobilissime et
divitissime matrone Marthe. Et quoniam esu-
ravit erat valde mane. Ideo esuritus illa
non fuit causata ad proprium finem esuritus: pu-
ta ut per assumptionem cibi restauraret deper-
ditum: sed ad significandum desiderium
Christi pro salute iudeorum. Similiter illa quaestio
fructuum non fuit ad proprium finem: puta ad
inveniendum: quia tempus non erat illorum fru-
ctuum: nisi forte quis dicat quod ignorabat
Christus quod non ignorabat rusticus colonus. si-
ficum ante pascha parare fructibus. Similiter
licet etiam illa maledictio et arefactio fu-
erunt ad significandum maledictionem et
dispersionem iudeorum et non arboris: quae non
erat in culpa. Non autem diximus nos in omni-
bus veris rebus literales sensum esse secundum
propria vocum significata: sed in omnibus ve-
ris et ad proprium finem productis. Secundo in re-
bus fictis: aut in veris: sed tamen solum ad si-
gnificandum factis.

Capitulum quintum de sensu al- legorico specialiter.

Rorsus expedit nobis
circa allegoricum sensum specia-
liter insistere: ut plenius agnos-
cantur. Est enim de heresia non par-
va quaestio plerumque. Sciendum est ergo quod alle-
goria de qua supra diximus quod est figura quae
aliud dicit et aliud significat: in multas
species dividitur. Ex quibus septem eminentes:
quae sunt Fronta: Antiphrasis: Enigma:
Charietismos: Paremia: Sarcosmos et

Antismos. Fronta est figura p contra-
 riu ostendens qd conat. i. qd appetit z de-
 siderat. vt cu qs sic laudat vt vitupare
 itelligat. ex p bis qd laude significans
 sed ex circumstantijs vitupationem. sicut
 Dar. xv. dicebat chio. Ave rex iudeo-
 ru. Et dr ab iron qd est p rariu: z ono-
 ma: qd est nomen seu nota mētis. Facit
 ei pnunciationē mēti p rariā. Ut fz ali-
 os dr ab iron: qd est elevatio: eo q cu q/
 dā vocis elevatione fiat. Un et a Tuly-
 lio dr exclamatio. Antiphrasis at ē ser-
 mo ecōtrario intelligend⁹: sic lucus a lu-
 cedo dr: cu sit tenebrosus. z parce a par-
 cedo q nulli parcat. z manes qst mī-
 res: cu sint terribiles. Et differt ab iron-
 nia fz aliq: qz fit i vnica dictione: sic iron-
 nia i oion e: fm alios po: qz ironia sola p
 nunciatioe indicat qd cupit intelligi: vt
 cu male ageri dr: bene operaris. Anti-
 phrasis aut n pnunciatione: sed vocep-
 nuntiantis feat p rariu. Nam cōponit
 tur ex anti quod ē p rra: z phrasis locu-
 tio. Enigma po ē obscura snia p ocul-
 tam rez similitudinē. sic dixit Sanfon
 Judic. xliij. de comedente. i. leone: exi-
 uit cibi. i. fauus mellis: in leonis ore p-
 et morte ab apto cōgest⁹. Itē enigma
 ē: cu dicit: mater me genuit: eadez mor-
 gignit ex me: cum significet aquā i gla-
 ctem puerit: z rursus ex eade effluere.
 Dicit at fm aliq ab e. quod est exera:
 z nigmos: quod est liquidū seu manife-
 stū eo q enigma sit qd immanifestū: seu n
 patens: nisi difficulter. Sedz alios aut
 dr ab en qd ē in: z nigma quod est ima-
 go: quasi snia in imagine seu obscurita-
 te posita. Sed Charitimos ē tropus
 seu figura quo dura z aspera dictu gra-
 et z mīti pferunt. sic cu alique z spuri-
 um z filium sacerdotis asserere volētes
 dicim⁹: hic est de stirpe Aaron. Et sicut
 Gen. xlix. cum Jacob serussit p sna di-
 lecta Rachel septem annis. et nocte p-
 dolum dormisset cum Lia: dixit socero
 Quare imposuisti mihi: id ē qre me de-
 cepisti. Un lenissimo pbo grauissimā
 quā patiebat expellit iniuriam. Et dr a
 charis qd est gra: z mos moris: qst gra-
 stiosus mos z vrbantat⁹ plen⁹. Paroc-
 mia at est accōmodatū reb: tēporib⁹ q
 puerbiū. Reb qdē vt Act. ix. Dux est
 tibi p rra stimulu calcitrare. i. fortiori
 te resistere. Temporis po: vt lupus est
 in fabula. i. tace. Unde dicit: Lup⁹ est
 in fabula: cum qs in media locutioe ta-
 cer. Sicut em dicit būs Amb. in hexa-
 meron. Lup⁹ si po: hominē viderit: vo-
 cem aufert. Hui⁹ rōnē assignat qdam
 naturales: eo q lupus tanq anial vne
 nosum acrem inficit: qui attrahit ab ho-
 mine ad vocales arterias igredit z for-
 mande vocis virtutem eripit. Qz si ho-
 mo po: viderit lupum: naturalit p rra
 tur adeo vt inficit nequeat. Hic tropus
 adeo late p r z vt liber Salomonis quē
 nos parabolas appellam⁹: apd grecos
 ex eo nomē sumat. Et dicitur fm aliq
 parocinia: scribētes a para qd est iuxta
 z ciniū qd est modul⁹ seu cant⁹ qst accō-
 modatū puerbiuz fm res vel tēpora: eo
 mō quo bene z accōmodate loqntes cō-
 sueuimus dicere bene cecidisse. Sed rā
 men cum sit dicitio greca: z scribat parti-
 mia quod interpretat puerbiū: talem rez
 uera nō recipit erymologiam. Sarcos-
 mos aut est irrūto plena odio: atqz ho-
 stilis: auxiliāte mō dicendi significata.
 pōt etiā interpretari locus cū amaritudi-
 ne: vt Dar. xij. Alios saluos fecit: sel-
 psum nō pōt saluum facere. Si rex Isra-
 el est zē. Dicit autē fm qsdam a sarcon
 qd est corrosio: z mos moris: quasi mos
 corrosiuus. Porro Antismos est figu-
 ra qd faceta vrbantate expellit: vt cū
 dixit Saul. j. Regū. xx. Fili mulier⁹ vl-
 tro vtrū rapiētis. i. fili meretricis. Et si-
 milliter cū vulgo dicit: sicut mulieris bas-
 siate. Et dr ab antos qd est flos: z mos
 Inde antismos trop⁹ floride seu vrbā-
 ne p rris. Cum igit multe z varie sint
 allegorice spēs: optet rursus sciri q tri-
 bus modis allegorice significat fm ve-
 nerabile Bedā. i. reb: tm. p bis tm. z re-
 bus ac p bis siml. Exēplū pmi habet in
 duob filijs Abrae: per qs iuxta doctri-
 nam apostoli ad Gal. iij. duo testamē-
 ta. i. ver⁹ z nouū allegorice significant
 Exēplū po secundi Esa. xj. vbi dicit
 Egrediet pga de radice Jesse: z flos de

De sensibus scripturarum

radice ei⁹ ascēder. Et sicut Joā. iij. Respicite regiones etc. Exemplū hō tertij habet i chri venditōe: q̄ significat factū in venditōe Joseph Gen. xxxvij. et verbis i Sach. xj. vbi dicit. Appenderūt mercedē meā triginta argenteis. Cū ḡ dicim⁹ sensū diuine scripturę allegoricū dici ad allegoria: nō loquimur de allegoria facta p̄ h̄ba immediate. Talis ei in oī sua specte p̄tinet ad sensū litteralē: siue illo mō significet aliqd̄ historialit̄ gestū: siue p̄tinet ad fidē v̄l mores: aut ad futuram felicitatē. Sed r̄c p̄ allegoria in relligios⁹ eā q̄ fit reb⁹ t̄m̄ immediate. Et sic p̄t̄ q̄s sensus sit dicendus allegoricus. Quia hō sens⁹ moralis et anagogicus n̄ h̄nt spectales difficultates: de his nihil specialit̄ dicendū putam⁹.

Cap. sextū q̄ in eadē littera sūt plures sensus litterales.

Distū vidimus quot et qui sūt diuine scripturę sensus restat vna difficultas enucleanda: An. s. diuina scriptura sub eadem littera continere possit multos sensus litterales historicos. De hoc em̄ vtrū magis nōnunq̄ dissentiūt. Et om̄s sensus alijs: etiā eorum qui sequunt̄ doctrinā sancti Tho. q̄dam tenent p̄tē affirmatiuā. q̄dā hō negatiuā. Et scđam tenentes p̄tē mouent ex v̄bis eiusdē facti Tho. Nam ip̄e in p̄ma p̄e. q. j. ar. vi. querit: vtrū sacra doctrina sub vna littera habeat plures sensus. s. litteralem: allegoricū etc. Et primo loco arguit q̄ non sic. Multiplicitas inquit sensuū in vna scriptura parit cōfusiōnē et deceptionē. et tollit arguendū firmitatē. Vñ ex multiplicib⁹ p̄positiōib⁹ non p̄cedit argumentatio: sed s̄m hoc alique fallacie assignant. Sacra autē scriptura debet eē efficax ad ostendendū veritatē absq̄ omni fallacia. Nō ergo debet in ea sub vna littera plures sensus tradi. Ecce argumētū sancti Tho. Scđq̄ r̄n̄sio eiusdē Ad p̄mū inq̄ dicendū q̄ multiplicitas hōz sensuū non facit equiuocari dēz aut

aliā sp̄m multiplicitatē: q̄ sens⁹ iste n̄ multiplicans p̄t̄ h̄ q̄ vna vox multa significet. sed q̄ ip̄e res significare p̄ voces aliaz rez possunt eē signa. Et ita et nulla p̄fusio sequit̄ in sacra scriptura cū oēs sensus fundent̄ sup̄ vñū. Litteralē. ex q̄ solo p̄t̄ trahi argumētū. Hec s. Tho. i forma. Ex q̄b⁹ arguit̄ q̄dā sic. Si sensus multiplicarent̄ in scriptura ex hoc q̄ vna vox multa significat in diuina scriptura eēt aliq̄ multiplicitas. Sed si sub eadē l̄ra sūt plures sensus litterales historici: h̄e q̄ vna vox multa significat: ḡ ita est: i diuina scriptura eēt multiplicitas: q̄d est impossibile. S̄ ista opt̄nio sustineri n̄ p̄t̄ et motiū etiā eē inefficax vt p̄t̄ rebit. Prīmū. s. q̄ hec opt̄nio sit inanis: patet rōe sup̄ inducta q̄ ad illa p̄ba. ego ero illi in p̄m. Nā ab oib⁹ expositōib⁹ bus exponit̄ ad l̄ram d̄ Salomone. Et ap̄ls ad Hebręos. j. ad l̄ram de ch̄o illa verba allegat. Patet et̄ auctoritate. Nā ip̄e doctor scrius p̄ma p̄e vbi supra in corpe ar. et sūt v̄gia et̄ p̄ba sic dicit. Quia hō sensus litteralis eē ille quē inq̄ tēdit̄ autor. Autor autē sacre scripturę de⁹ est. q̄ oīa simul suo intellectu cōphēdit. nō eē incōueniēs: vt Aug. dicit. xij. confessio. si eēt s̄m litteralem sensum in vna littera sacre scripturę plures sūt sensus. Hec ille in forma. Itē in q̄ōntib⁹ de po. di. q. iij. ar. j. loquens de sensu litterali ait. Disputas que potest diuine scripturę adaptari salua circūstantia littere est sensus ei⁹. Et q̄ infert q̄ cū doctores scrii exponēdo p̄mū caplm̄ Genesis in duos sensus diuidant̄: q̄libet illoz eē sensus diuine scripturę. Et clarū est q̄ loquit̄ de litterali: vt p̄t̄ inueni. Idē autē sensit̄ Aug. xij. p̄fess. et̄ Alco. d̄ Lyra. et̄ Paulus burgettis: et̄ multi alijs solēnes doctores. Dico ḡ q̄ multos sensus potest diuina scriptura sub eadē l̄ra habere litterales: nec tamē aliq̄s eoz pot̄ eē falsus: q̄ ille sensus eē litteralis: quē deus immediate per voces intēdit̄ significare. Potest autē de⁹ simu⁹ multas veritates intēdere: nō autē aliquid falsitatem. Ad motiū autē alterius opt̄nionis n̄. urus p̄mitto q̄dā. Sciendūz